

Informace pro vedení školy k výzkumné studii

V Olomouci 17.dubna 2019

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli,

dovolte, abychom Vás seznámili s **procedurální stránkou** naší **případné spolupráce** na výzkumné studii, která je zaměřená na **stravování, vztah k jídlu a s tím spojené psychologické proměnné u populace dospívající mládeže od 11 do 15 let**. Vaše škola byla vybrána pro testování náhodným výběrem ze seznamu všech škol stejného typu z celé ČR.

Naším cílem je zmapování současného stravovacího chování dospívajících v České republice (například: jaké jídlo a nápoje konzumují, v jakém množství a při jakých příležitostech). Dále prozkoumání obezity, nadváhy a souvisejících psychologických proměnných (například: sebestřetí, impulzivita, apod.). Jedním z výstupů projektu bude standardizace metod – převod metod ze zahraničí a jejich standardizace v českém prostředí.

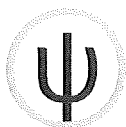
Jednotlivé metody tvoří dotazníkovou baterii, která bude předkládána studentům, jsou blíže popsány níže. Administrace dotazníkové baterie bude skupinová a bude **probíhat osobně za přítomnosti proškoleného pracovníka** ve třídách Vaší školy. Znamená to, že bychom soubor dotazníků administrovali studentům **6. až 9. ročníku** středního vzdělávání (popř. kvintě až septimě). **Výběr konkrétních tříd bychom nechali na telefonické domluvě s Vámi.**

Administrace testové baterie trvá **jednu vyučovací hodinu (45 minut)**. Při administraci dotazníků bychom Vám chtěli **komplikovat výuku co nejméně**, a proto Vám vyjdeme v nejvyšší možné míře vstříc při dohodě, ve kterých vyučovacích hodinách budeme moci testovat. Nicméně preferujeme dopolední vyučovací hodiny, kdy jsou studenti relativně méně unaveni. Před administrací budou **studenti seznámeni se záměrem studie a s etickými pravidly**. Během administrace dotazníku **není přítomnost vyučujícího nezbytně nutná**. Z našeho pohledu je žádoucí spíše absence pedagoga, neboť jeho přítomnost by mohla studenty během práce na vyplňování dotazníků ovlivňovat.

Celé testování je zcela **anonymní a dobrovolné, odpovídá všem etickým standardům psychologického testování** formou dotazníků u dané populace. Data budou chráněna proti zneužití.

Vzhledem k rostoucí dostupnosti množství a druhů jídla a zároveň tlaku na vzhled a štíhlost je nutné pochopit potřeby dospívajících a přispět k prohloubení poznatků o této problematice. Naše zjištění by mohla **pomoci k pochopení celkové komplexnosti jídelního chování a stravování a k nahlédnutí do světa a psychiky dospívajících**, kteří bojují se svým vztahem k jídlu. Výzkumného projektu se bude účastnit přibližně **2000 studentů z celé České republiky**. Vaší účastí ve studii přispějete k podpoře výzkumu a standardizaci nástrojů k diagnostice obtíží spojených se stravováním a dalšími psychologickými proměnnými u dospívající mládeže od 11 do 15 let. Tyto psychodiagnostické metody budou moci sloužit jako vodítko odborníkům pracujícím s dospívajícími v široké psychologické praxi.

Výzkum zároveň poskytne kompletní screening jídelního chování u zmiňované populace na celém území ČR. Naš výzkum na reprezentativním souboru českých dospívajících přinese kvalitní data a informace o způsobu stravování českých dospívajících, které budou moci v budoucnu posloužit také jako kvalitní data vedoucí například i k legislativním změnám.

Dotazníkovou baterii celkem tvoří 12 metod v tomto pořadí:

1) Dotazník sociodemografických údajů (H. Pipová, M. Dolejš, J. Suchá, 2019)

Tento krátký dotazník zjišťuje základní sociodemografické proměnné, jako je věk, pohlaví, bydliště apod.

2) Dotazník stravování a pohybové aktivity (H. Pipová, M. Dolejš, J. Suchá, 2019)

Otázky slouží ke zmapování stravování adolescentů a jídelních zvyků rodiny. Zaměřují se například na pravidelnost ve stravování, přípravu pokrmů a také na zmapování pohybové aktivity.

Příklady otázek:

- Jak často obvykle snídáš (něco víc než sklenici čaje, mléka nebo džusu)?
- Za jak zdravé považuješ své stravování celkově?

3) Dotazník závislosti na jídle mYFAS 2.0 (H. Pipová, M. Dolejš, J. Suchá, 2019) modified Yale Food Addiction Scale 2.0 - mYFAS 2.0 (A. Schulte, A. N. Gearhardt, 2017)

Autory této zkrácené verze dotazníku YFAS 2.0 jsou Schulte a Gearhardt. Metoda hodnotí projevy závislosti na jídle v posledních 12 měsících a obsahuje 15 položek.

Příklady položek mYFAS 2.0:

- Jedl/a jsem až do momentu, kdy jsem se cítil/a fyzicky špatně.
- Mé stravovací návyky mi často způsobovaly trápení.

4) Dotazník pro vyšetření poruch příjmu potravy EDE - Q8 (H. Pipová, M. Dolejš, 2019) Eating Disorder Examination Questionnaire EDE - Q8 (S. Kliem, 2008)

Jedná se o krátký dotazník, který screeningově mapuje poruchy příjmu potravy. Tento nástroj je vhodný k epidemiologickému výzkumu poruch příjmu potravy. Tato krátká verze dotazníku vznikla v Německu z původní delší verze EDE-Q.

Příklad položek EDE - Q8:

- Toužil/a jsi někdy zhubnout?
- Cítil/a jsi se někdy tlustý/á?

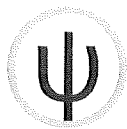
5) Dotazník bažení po jídle FCQ-T-r (H. Pipová, M. Dolejš, 2019)

Food cravings questionnaire – trait-reduced FCQ-T-r (A. Meule, 2014)

Tento dotazník se zabývá tématem bažení po jídle. Byl sestrojen americkými psychology v roce 2000. Původní dotazník měl 39 položek. V roce 2014 němečtí psychologové přišli s jeho zkrácenou 15 položkovou verzí. Dotazník se ptá na různé situace z denního života, které se hodnotí na škále od rozhodně nesouhlasím po rozhodně souhlasím.

Příklady položek EDE-Q8:

- Nemám vůli odolat své touze po jídle.
- Když podlehnu touze po jídle, úplně ztratím kontrolu.

6) Dotazník vztahu k jídlu (H. Pipová, J. Suchá, M. Dolejš, 2019)

Námi vytvořený dotazník mapuje obecně vztah jedince k jídlu a stravování ve smyslu nadměrného jení a přejídání.

Příklady položek:

- Zanedbávám své vztahy kvůli jídlu.
- Dopředu plánuji, že se v tajnosti přejím.

7) Dotazník struktury vztahů (H. Pipová, M. Dolejš, 2019)

Relationship Structures Questionnaire (ECR-RS) (R. Chris Fraley, 2008)

ECR-RS je sebesposuzující dotazník určený k posouzení blízkých vztahů. Nástroj obsahuje 9 položek, které mohou být použity pro hodnocení vztahu například s matkou, otcem, partnerem nebo nejlepším přítelem. V našem výzkumu používáme dotazník k zhodnocení vztahu s oběma rodiči.

Příklady položek:

- Nerad se matce otevírám.
- S otcem obvykle mluvím o svých problémech.

8) Dotazník postojů proti tloušťce (H. Pipová, M. Kostková, M. Dolejš, 2019)

Antifat Attitudes Questionnaire (AFA) (C. S. Crandall, 1994)

Tento nástroj se zajímá o předsudky ohledně tlustých lidí a strachu z tloušťky. Obsahuje tři faktory, jejichž otázky jsou zaměřeny na odpor vůči obézním osobám, na strach z tloušťky a na sílu vůle. Dotazník obsahuje 13 položek.

Příklad položek v dotazníku AFA:

- Obávám se, že budu tlustý.
- Dělá mi problém brát tlusté lidi vážně.

9) Škála přesvědčení o obézních osobách (H. Pipová, M. Kostková, M. Dolejš, 2019)

Beliefs About Obese Persons Scale (BAOP) (B. D. Allison, V. C. Basile, and H. E. Yaker, 1991)

Tento dotazník se zaměřuje na postoje, které adolescenti zaujímají vůči obézním osobám. Je zde obsaženo celkem 8 položek.

Příklad položek v dotazníku BAOP:

- Obezita se často vyskytuje, když je jídlo užívané jako kompenzace za nedostatek lásky nebo pozornosti.
- Většina obézních lidí jí více než lidé s normální vahou.

10) Unconditional Self-Acceptance Questionnaire (J. M. Chamberlain, D. A. F. Haaga, 2001)

Dotazník bezpodmínečného sebepřijetí (H. Pipová, D. Meisnerová, M. Dolejš, 2019)

Dotazník měří úroveň bezpodmínečného sebepřijetí. Tvrzení se týkají toho, jak jedinec přijímá sám sebe, a na základě čeho odvozuje svoji hodnotu. Pro člověka bezpodmínečně přijímajícího sebe sama je charakteristické, že nehodnotí svou osobu jako celek, ale pouze své konkrétní chování. Uvědomuje si své přednosti i nedostatky.

Příklady položek:

- Pokud se mi v určitých věcech nedaří, vážím si méně sám/a sebe.
- Mám pocit, že někteří lidé mají větší hodnotu než jiní.

11) Škála impulzivity – SIDS (O. Skopal, M. Dolejš, 2016)

Nástroj se zaměřuje na posouzení impulzivity u adolescentů. Rys impulzivity souvisí s neodkladností, školní úspěšností a také i se sebehodnocením. Impulzivita je považována za jeden z prediktorů rizikového chování a rizikového stravování. Škála impulzivity obsahuje 24 otázek.

Příklad otázek v dotazníku SIDS:

- Často nedomýšlím následky svého chování.
- Vrhám se občas do něčeho jen tak, bez přemýšlení.

Odborný garant studie PhDr. Martin Dolejš, PhD., a jeho tým se výzkumně dlouhou dobu věnují problematice rizikového chování v různých směrech (více informací o výzkumném týmu i výběr publikovaných statí najdete v dalším dokumentu).

V průběhu několika dnů Vás budeme kontaktovat telefonicky, abychom smluvili konkrétní podmínky případné spolupráce a datum návštěvy. Rádi zodpovíme veškeré dotazy týkající se administrace a dalších náležitostí testování.

Děkujeme za Vaše přispění k výzkumu a podporu prevence v oblasti nezdravého vztahu k jídlu u dospívajících.

Za výzkumný tým

Mgr. Helena Pipová
E-mail: helena.pipova01@upol.cz
Telefon: + 603 871 177

Anna Poláková
Email: annpol@seznam.cz
Telefon: 725 974 437

Katedra psychologie
FF Univerzita Palackého
Křížkovského 10
771 80 Olomouc
www.psych.upol.cz